

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 33g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 432 alin. (2) din Codul de procedură penală și
a alineatului (2) pct. 4) din același articol
(*declararea inadmisibilității recursului în caz că este vădit neîntemeiat*)

CHIȘINĂU
18 aprilie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 14 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 aprilie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 432 alin. (2) din Codul de procedură penală și a alineatului (2) pct. 4) din același articol, ridicată de dl avocat Aureliu Colenco în interesele dlui Ilan Șor, în cadrul dosarului nr. 1ra-1309/2023, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de domnii judecători Anatolie Țurcan, Boris Talpă și Ghenadie Eremciuc de la Curtea Supremă de Justiție, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Așa cum au fost formulate de autorul excepției, circumstanțele litigiului principal pot fi rezumate după cum urmează.

4. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2023 dl Ilan Șor a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 190 alin. (5) și 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal.

5. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs în fața Curții Supreme de Justiție depus de către avocații inculpatului la 28 iunie 2023.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Aureliu Colenco a ridicat, în interesele dlui Ilan Șor, excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 432 alin. (2) din Codul de procedură penală și a alineatului (2) pct. 4) din același articol.

7. Printr-o încheiere din 13 februarie 2024, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]”

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 119

Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 432

Admisibilitatea recursului

„[...]”

(2) Un complet format din 3 judecători, prin decizie, motivată, **va decide în unanimitate** asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că:

[...]

4) **recursul este vădit neîntemeiat;**

[...]

(4) Dacă recursul îndeplinește cerințele de formă și conținut, iar temeiurile invocate se încadrează în cele prevăzute de lege, din care se întrevăde încălcarea gravă a drepturilor persoanei, și cauza prezintă un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și în cazul în care unul din judecătorii din complet nu este de acord cu inadmisibilitatea, completul din 3 judecători va trimite, prin încheiere, recursul pentru judecare Colegiului lărgit al Curții Supreme de Justiție constituit din 5 judecători și va fixa data ședinței de judecată, făcându-se mențiune despre aceasta pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

[...]”

[în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023]

Articolul 432

Admisibilitatea recursului

„[...]”

(2) Un complet din 3 judecători, prin încheiere, **declară inadmisibil recursul dacă:**

[...]

4) **recursul este vădit neîntemeiat;**

[...].

[în redactarea Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 1 septembrie 2023]

(4) În încheierea privind inadmisibilitatea recursului se menționează sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității. Aceasta se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.”

[în redactarea Legii nr. 286 din 5 octombrie 2023, în vigoare din 28 noiembrie 2023]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Referitor la articolul 432 alin. (2) din Codul de procedură penală, autorul sesizării menționează că anterior intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, acest alineat prevedea că recursul se declară inadmisibil de către un complet de trei judecători, printr-o decizie votată în unanimitate. Prin Legea nr. 246, legislatorul a exclus condiția votului unanim, afectând, în opinia autorului, accesul liber la justiție, de vreme ce votul unanim al judecătorilor privind inadmisibilitatea recursului reprezintă o garanție a respectării articolului 20 din Constituție. Această modificare a legii nu a fost motivată de către legislator și nu a urmărit realizarea unui scop legitim. În nota informativă la proiectul de lege în varianta inițială era prevăzută condiția adoptării soluției de inadmisibilitate a recursului prin unanimitate de voturi, deși această prevedere nu s-a mai regăsit în textul final al legii adoptate.

11. Referitor la articolul 432 alin. (2) pct. 4) din Codul de procedură penală, autorul a menționat că examinarea admisibilității recursului are loc în lipsa părților. În cazul declarării recursului inadmisibil, pe baza motivului „recursul este vădit neîntemeiat”, are loc, de fapt, o examinare anticipată a fondului recursului la etapa admisibilității. Astfel, acest criteriu de inadmisibilitate limitează accesul persoanei la o cale de atac și, în mod implicit, accesul la un tribunal, lipsind persoana de garanțiile aplicabile examinării recursului în fond, *i.e.* publicitatea dezbaterilor judiciare, dreptul la apărare, audierea nemijlocită a părții ș.a.

12. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 20 și 54 alin. (4) din Constituție și articolului 6 din Convenția Europeană.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea observă că autorul sesizării a ridicat excepția de neconstituționalitate în privința articolului 432 alineatul (2) din Codul de procedură penală și a alineatului (2) pct. 4) din același articol, în redactarea Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 1 septembrie 2023), sub aspectul excluderii condiției de unanimitate de voturi în cazul declarării

inadmisibilității recursului și cu referire la motivul de inadmisibilitate în cazul în care recursul este vădit neîntemeiat.

17. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, potrivit normelor de tehnică legislativă, dispozițiile de modificare și de completare a unui act legislativ se includ, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta (a se vedea DCC nr. 161 din 27 noiembrie 2023, § 16).

18. Prin urmare, pentru că intervențiile ulterioare de modificare și de completare a acestora trebuie raportate la actul de bază, Curtea notează că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă unele prevederi din articolul 432 alineatul (2) din Codul de procedură penală și alineatul (2) pct. 4) din același articol, modificat prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, care a intrat în vigoare la 1 septembrie 2023, sub aspectele menționate de autorul sesizării (a se vedea § 17 *supra*).

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală care are ca obiect examinarea unui recurs de către Curtea Supremă de Justiție formulat împotriva unei decizii a instanței de apel. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la etapa examinării admisibilității recursului în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Curtea menționează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 177 din 12 decembrie 2023, § 16; DCC nr. 193 din 21 decembrie 2023, § 16).

22. Curtea observă că, deși autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 54 alin. (4) (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), acesta avansează critici și cu referire la articolul 119 (*folosirea căilor de atac*) din Constituție. Astfel, Curtea va analiza criticile de neconstituționalitate prin raportare la aceste norme constituționale.

23. Referitor la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 25).

24. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție prin prisma modificărilor recente care vizează sintagma nominalizată din articolul 432 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea reține că textul articolului 20 din Constituție nu îl obligă pe legislatorul național să stabilească condiția votului unanim sau majoritar al judecătorilor în cazul soluționării admisibilității recursului. Articolul 20 din Constituție în coroborare cu articolul 6 din Convenția Europeană garantează drepturi procedurale precum dreptul de a contesta în instanță actele care afectează drepturile fundamentale, dreptul la un proces adversarial, dreptul la un tribunal competent și independent etc. În materie penală, acest articol urmărește să-l asigure pe inculpat că acesta va beneficia de toate instrumentele necesare apărării sale și că procesul va fi unul echitabil. Pe de altă parte, procedura de votare a soluțiilor deciziilor judecătorești ține de funcționarea instanței. Prin urmare, atât timp cât nu este demonstrat de ce modalitatea de votare a soluțiilor deciziilor judecătorești încalcă caracterul echitabil general al procedurilor,

problema abordată de autorul excepției nu poate declanșa analiza Curții pe baza articolului 20 din Constituție.

25. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție în cazul articolului 432 alineatul (2) pct. 4) din Codul de procedură penală, Curtea observă că această normă îi permite instanței supreme să declare inadmisibil un recurs formulat împotriva unei hotărâri a instanței de apel, dacă consideră că acesta este vădit neîntemeiat. Autorul consideră că caracterul întemeiat sau neîntemeiat al recursului reprezintă o chestiune care trebuie soluționată la etapa judecării recursului în fond, cu audierea inculpatului, nu la etapa examinării admisibilității recursului.

26. Curtea reține că, potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, **este vădit neîntemeiată** orice cerere care, în urma examinării preliminare a conținutului acesteia, deși îndeplinește toate condițiile formale de admisibilitate, nu indică la nicio încălcare a drepturilor garantate de Convenția Europeană, fără a trece la stadiul formal al examinării fondului cauzei (a se vedea §§ 348, 362 din Ghidul practic cu privire la condițiile de admisibilitate¹).

27. De asemenea, Curtea observă că, potrivit articolelor 53 alin. (1), (2) și 159a din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Uniunii Europene din 25 septembrie 2012², Curtea respinge și se pronunță prin ordonanță motivată asupra cererilor care sunt vădit inadmisibile sau vădit nefondate, fără continuarea procedurii.

28. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, spre deosebire de apel, care are un efect devolutiv atât în fapt, cât și în drept, sub toate aspectele cauzei, recursul împotriva deciziilor instanțelor de apel, cu unele excepții, manifestă un efect devolutiv numai în drept, repunând în examinare nu întreaga cauză, ci numai problemele de drept, pe baza motivelor stabilite expres în Cod (a se vedea DCC nr. 86 din 9 iulie 2018, § 24). În acest context, Curtea notează că etapa examinării admisibilității recursului implică verificarea îndeplinirii condițiilor formale și nu se referă la fondul cauzei.

29. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că lipsa citării părților înainte de declararea inadmisibilității recursului nu ridică o problemă din perspectiva articolului 6 §1 al Convenției (a se vedea *Harovschi v. Moldova* (dec.), 18 noiembrie 2008, § 1).

30. De asemenea, în situația în care instanța de recurs consideră că recursul este inadmisibil, aceasta se pronunță printr-o încheiere care, potrivit articolului 432 alin. (4) din Codul de procedură penală, în redactarea Legii nr. 286 din 5 octombrie 2023, urmează să cuprindă, *inter alia*, motivele inadmisibilității. Curtea a reținut în jurisprudența sa că condiția „încheiere motivată” reprezintă o garanție procedurală esențială a dreptului de acces liber la justiție (a se vedea DCC nr. 15 din 16 februarie 2023, § 20).

31. Având în vedere cele menționate *supra*, în această cauză, Curtea notează că norma contestată se referă la etapa examinării admisibilității recursului, prin urmare, dreptul de a fi audiat nu este incident.

32. Referitor la criticile invocate prin prisma respectării articolului 119 din Constituție, Curtea notează că părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac numai în condițiile legii. În acest context, Curtea reiterează că ține de competența legislatorului să instituie

¹https://www.echr.coe.int/web/echr/d/admissibility_guide_eng?p_1_back_url=https%3A%2F%2Fwww.echr.coe.int%2Fsearch%3Fq%3Dguide_Art_6

² https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/rp_ro.pdf

numărul căilor de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate cu respectarea prevederilor Constituției (a se vedea DCC nr. 185 din 21 decembrie 2023, § 27).

33. Având în vedere considerentele menționate, Curtea constată că norma contestată nu împiedică exercitarea liberă a drepturilor de acces la justiție și la o cale de atac, astfel cum este garantat de articolul 6 § 1 din Convenție și de articolele 20 și 119 din Constituție.

34. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în cauză este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „Un complet din 3 judecători, prin încheiere, declară inadmisibil recursul dacă” din articolul 432 alineatul (2) din Codul de procedură penală și a textului „recursul este vădit neîntemeiat” din alineatul (2) pct. 4) din același articol, în redactarea Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, ridicată de dl avocat Aureliu Colenco în interesele dlui Ilan Șor, în cadrul dosarului nr. 1ra-1309/2023, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 18 aprilie 2024

DCC nr. 33

Dosarul nr. 33g/2024